

Mielenterveys ja vakuutus

Esko Kivisaari

Vakuutusyhdistys 23.11.2022

Mielenterveyspooli @MTPooli ...

Psykoterapiassa käynti esti vakuutuksen saannin.

"Olin ihan järkyttynyt, että miten näin voi tapahtua?", Veera Könönen ihmettelee.

Haastetaan vakuutusyhtiöt mukaan keskusteluun!

Allekirjoita adressi osoitteessa:
mielenterveyspooli.fi/vaillavakuutus...

[#mielenterveys](#) [#VaillaVakuutusta](#)

mielenterveyspooli.fi
Psykoterapiassa käynti esti
vakuutuksen saannin

4

Oletteko ollut tutkittavana tai hoidossa?

Kaikki hoidot ja tutkimukset on mainittava; esim. sairaalahoidot, käynnit poliklinikalla, terveyskeskuksessa, työpaikan terveysasemalla, yksityisellä lääkäriasemalla, A-klinikalla, perheneuvolassa tai mielenterveystoimistossa tai kutsu joukkotutkimuksen jälkitarkastukseen

Mutta mitä adressilla halutaan?

Kannatusilmoitus(Pakollinen)

Kannatan alla mainittuja vaatimuksia vakuutusyhtiöille.

Vakuutusyhtiöiden pitää kiinnittää huomiota selkeään tiedottamiseen ja asiakasneuvontaan esimerkiksi vakuutusten ehdoista ja myöntämisen edellytyksistä. Jokaisen ihmisen tilannetta täytyy tarkastella yksilöllisesti: mielenterveysongelma tai psykoterapiassa käyminen ei saa automaattisesti estää vakuutuksen saamista.

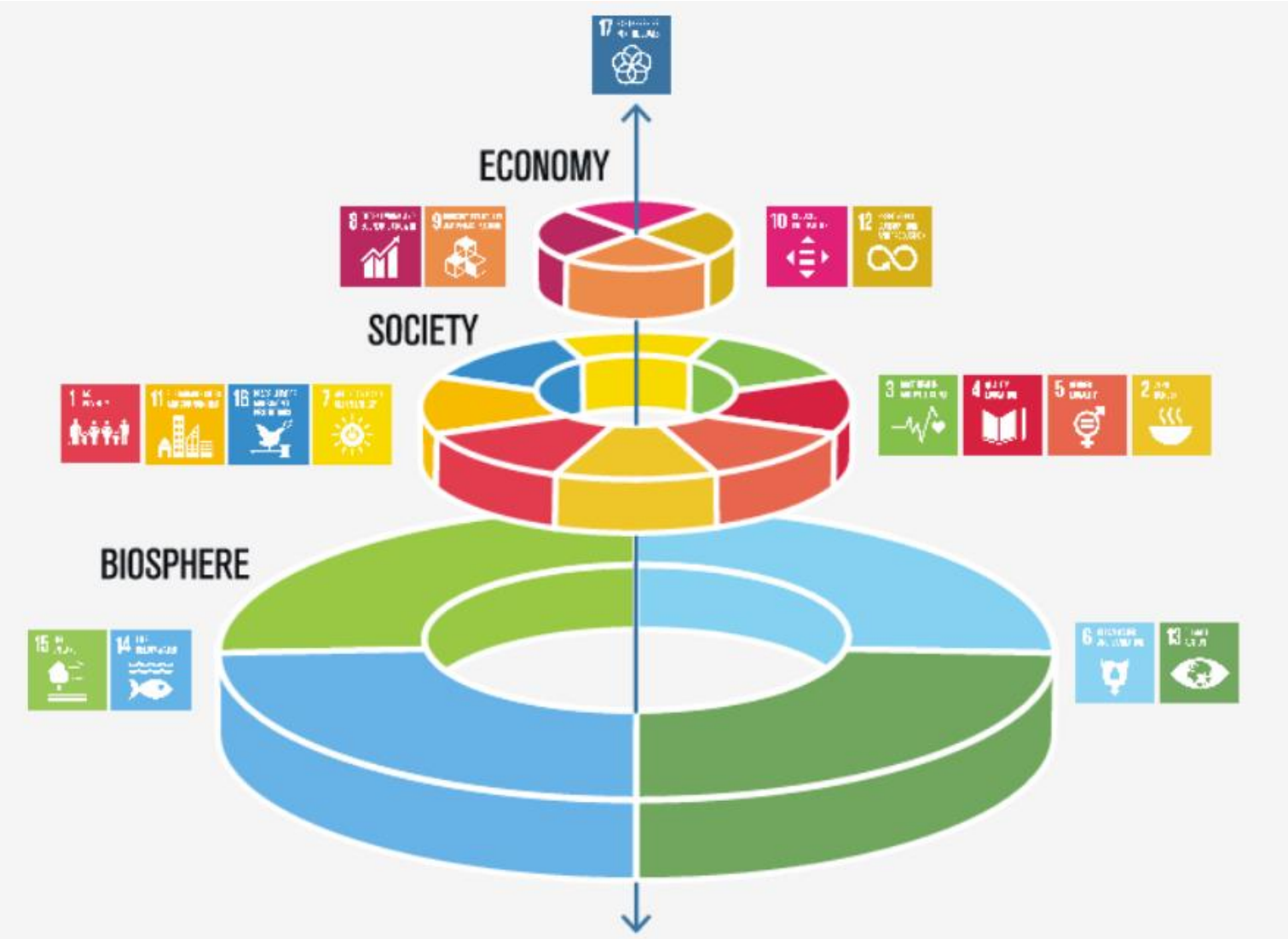
Tue toimintaamme
MobilePay 24482

YK:n kestävä kehityksen tavoitteet – agenda 2030

Stockholm Resilience Centre: hääkakuversio

ESG

- Yritysvastuun ja vastuullisen sijoittamisen yhteydessä käytetään usein termiä ESG. Se on lyhenne sanoista Environmental, Social ja Governance. ESG-sijoittamisella tarkoitetaan sijoittamista yrityksiin, jotka huomioivat ympäristö- ja yhteiskuntavastuun sekä hyvän hallintotavan liiketoiminnassaan.
- Vakuutusliiketoiminnalle ehkä paremminkin:
  - E means easy
  - S means stress
  - G means grief

(Yksityis)vakuutuksen kilpailevat piirteet

Yksittäisen asiakkaan intressi

- Vakuutus mahdollisimman kattavana edullisin ehdoin mahdollisimman pienellä hinnalla

Vakuutettujen yhteinen intressi

- Vakuutuksella riskiä jakavat maksavat riskiinsä nähden oikean vakuutusmaksun – ja liian suuret riskit luetaan ulos

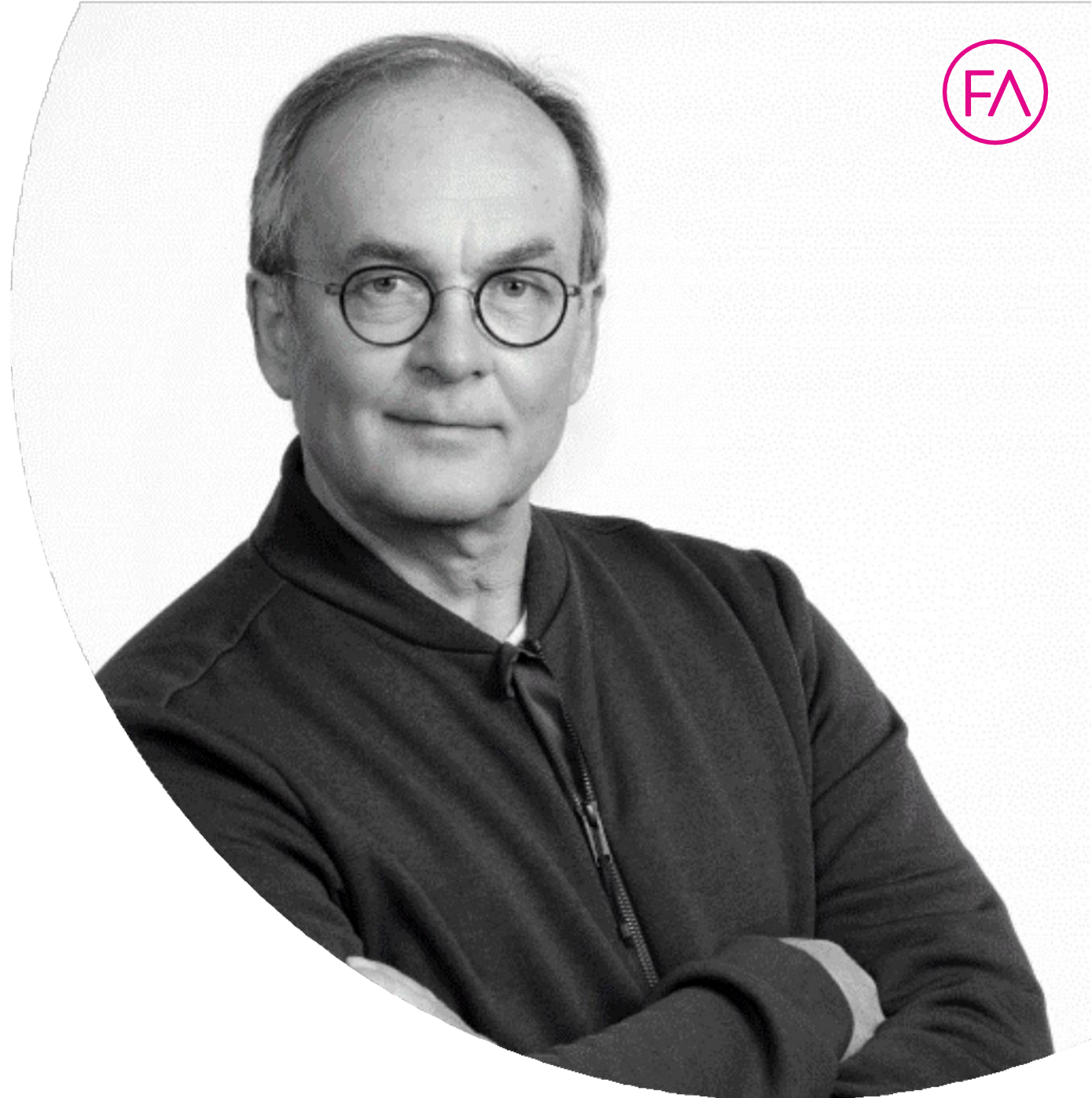

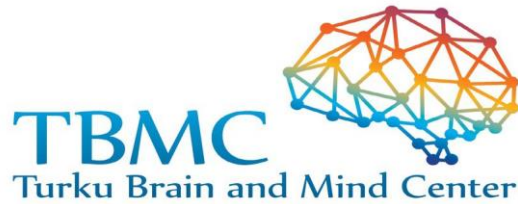
HASSE KARLSSON

---

integratiivisen neurotieteen ja psykiatrian
professori, Turun yliopisto

**RAPORTIN JULKISTUS:
PSYKIATRIA JA VAKUUTUS –
MITEN MIELENTERVEYDEN
HÄIRIÖT POIKKEAVAT
TOISISTAAN JA MITEN NE
SUHTEUTUVAT
VAKUUTUKSEEN?**

FINNBRAIN - study

Psykiatria ja vakuutus – miten mielenterveyden häiriöt poikkeavat toisistaan ja miten ne suhteutuvat vakuutukseen?

Hasse Karlsson, LT, FM,
Integratiivisen neurotieteen ja psykiatrian professori, Turun
yliopisto
Ylilääkäri, VSSH/psykiatria
Johtaja, Turku Brain and Mind Center

**ONE FLEW OVER
THE CUCKOO'S NEST**

CN-7 Nurse Ratched (LOUISE FLETCHER), Billy Bibbit (BRAD DOURIF), and Hospital Attendant in a scene from "One Flew Over the Cuckoo's Nest"

Directed by Milos Forman, produced by Saul Zaentz and Michael Douglas.
© 1975 Fantasy Films. All Rights Reserved.

ICD-10 psykiatriset pääluokat

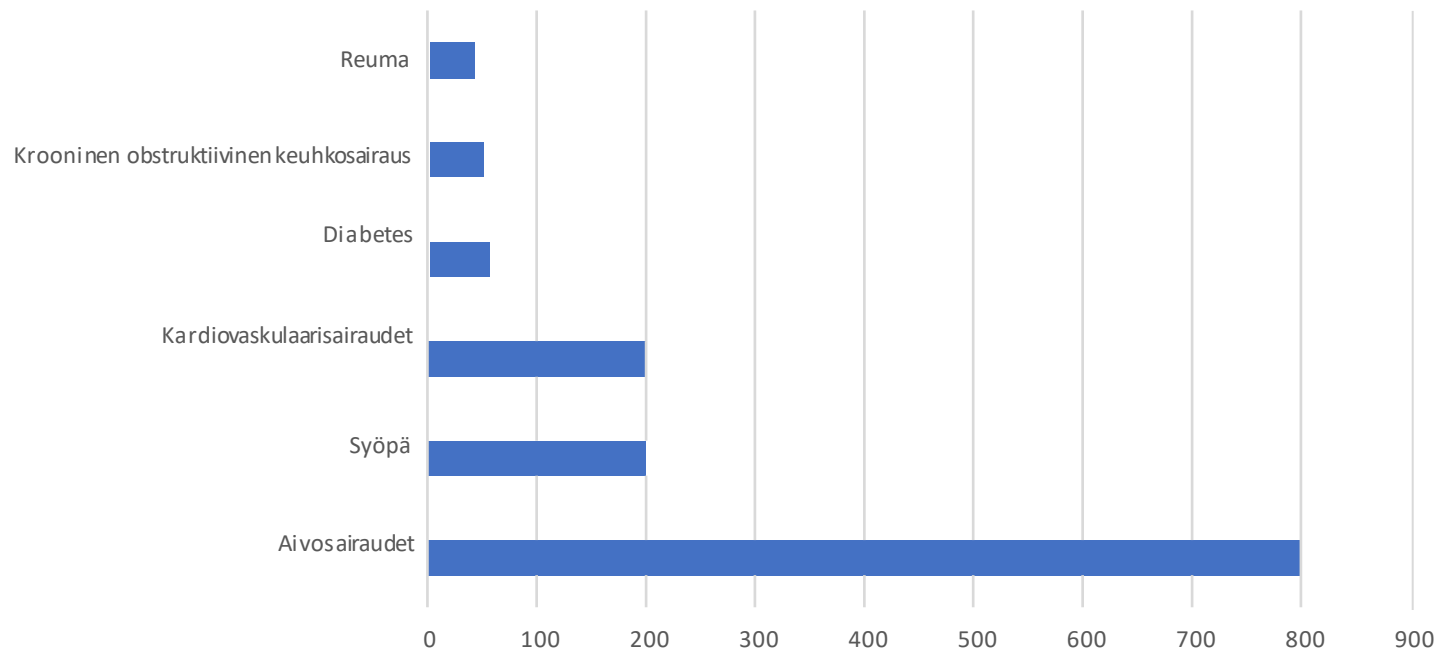
- Elimelliset aivo-oireyhtymät
- Lääkkeiden ja päihteiden aiheuttamat elimelliset aivo-oireyhtymät ja käyttäytymisen häiriöt
- ➔ Skitsofrenia, skitsotyyppinen häiriö ja harhaluuloisuushäiriö
- ➔ Mielialahäiriöt
- Neuroottiset, stressiin liittyvät ja somatoformiset häiriöt
- Fysiologisiin häiriöihin ja ruumiillisiin tekijöihin liittyvät käyttäytymisoireyhtymät
- Aikuisiän persoonallisuus- ja käytöshäiriöt
- Älyllinen kehitysvammaisuus
- Psykkisen kehityksen häiriöt
- Tavallisesti lapsuus- tai nuoruusiässä alkavat käytös- ja tunnehäiriöt

Hyvin paljon tosi erilaisia sairauksia, joita ei voi laittaa samaan laariin!

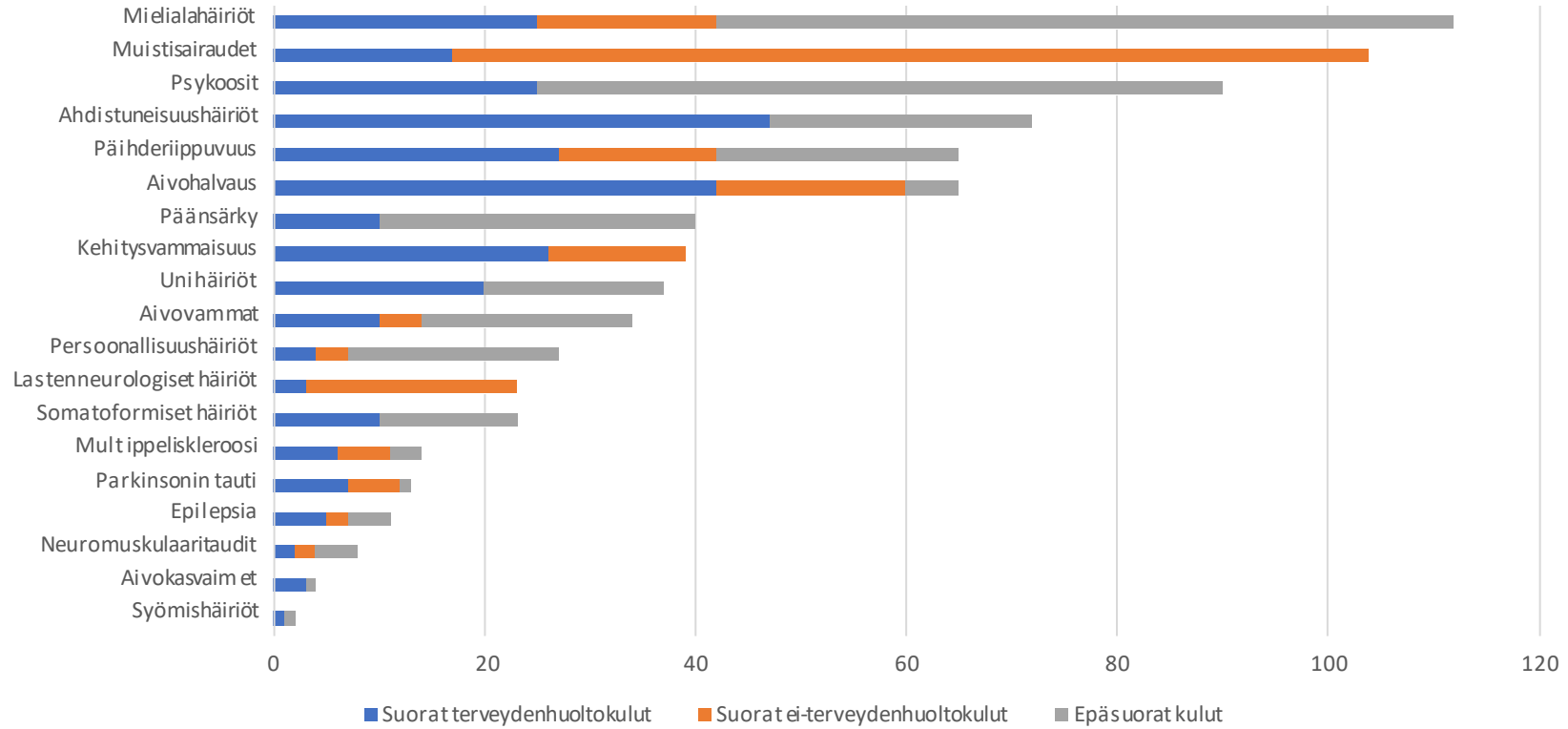
Panostukset aivosairauksien tutkimukseen ja hoitoon maksavat itsensä takaisin

Aivosairaudet ovat kalleimmat kansantautimme

Kustannukset vuodessa (2010) Euroopassa, € mrd

Vuosittaiset kustannukset Euroopassa (2010), € mrd

Psykiatriset sairaudet ovat erittäin yleisiä

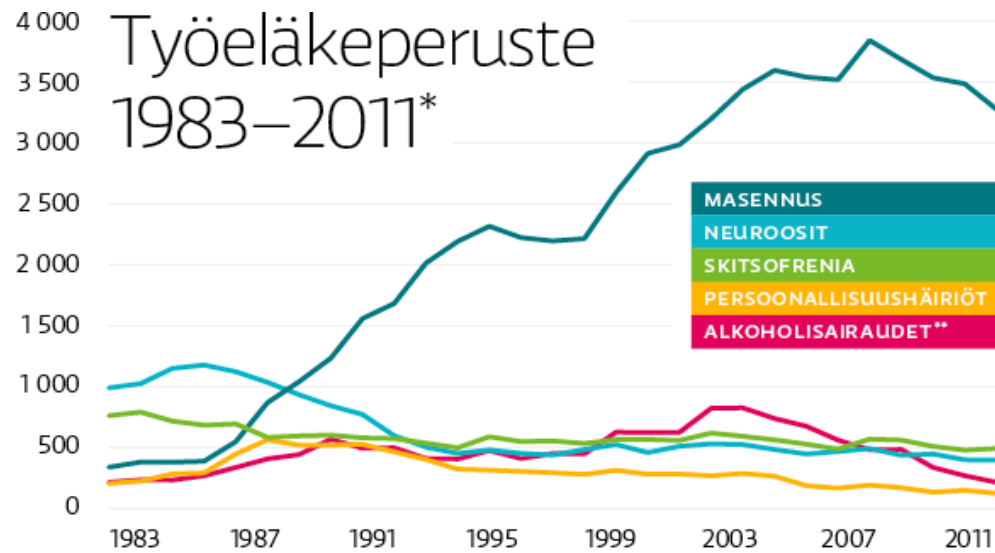
ORIGINAL ARTICLE

Lifetime Prevalence and Age-of-Onset Distributions of *DSM-IV* Disorders in the National Comorbidity Survey Replication

Ronald C. Kessler, PhD; Patricia Berglund, MBA; Olga Demler, MA, MS; Robert Jin, MA; Kathleen R. Merikangas, PhD; Ellen E. Walters, MS

- Ahdistuneisuushäiriöt 28,8%
- Mielialahäiriöt 20,8%
- Päihdehäiriöt 14,6%
- Jokin sairaus 46,4%

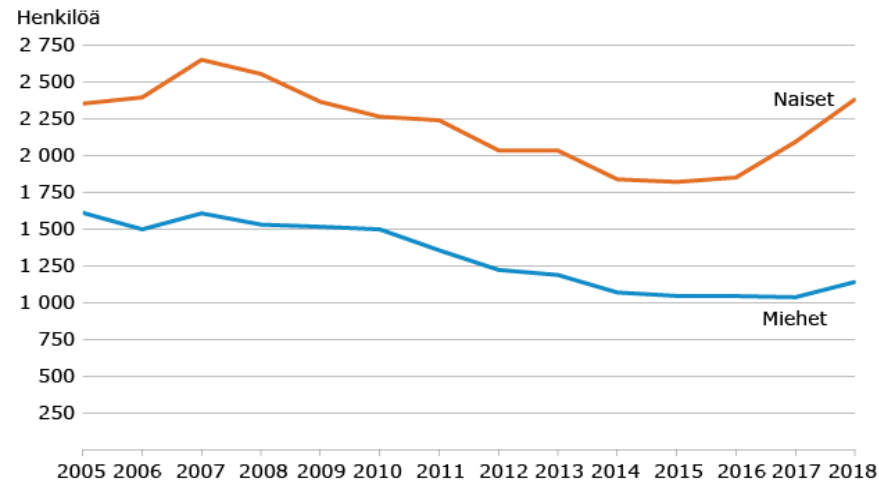

Masennus vie yhä harvemman työkyvyttömyyseläkkeelle

16.3.2016 09:57:31 EET | [Eläketurvakeskus \(ETK\)](#)

Työeläkelakien mukaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle masennuksen perusteella vuosina 2005–2018 siirtyneet sukupuolen mukaan

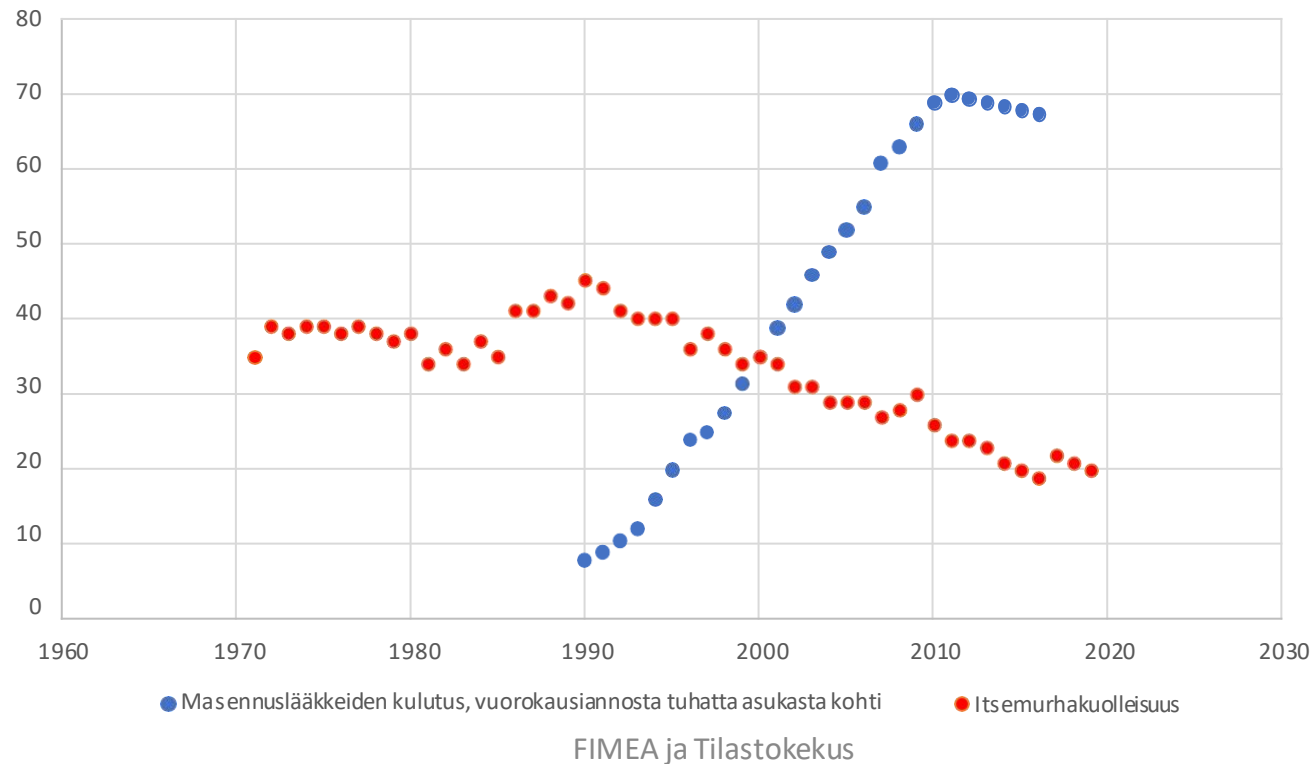

Lähde: Eläketurvakeskus

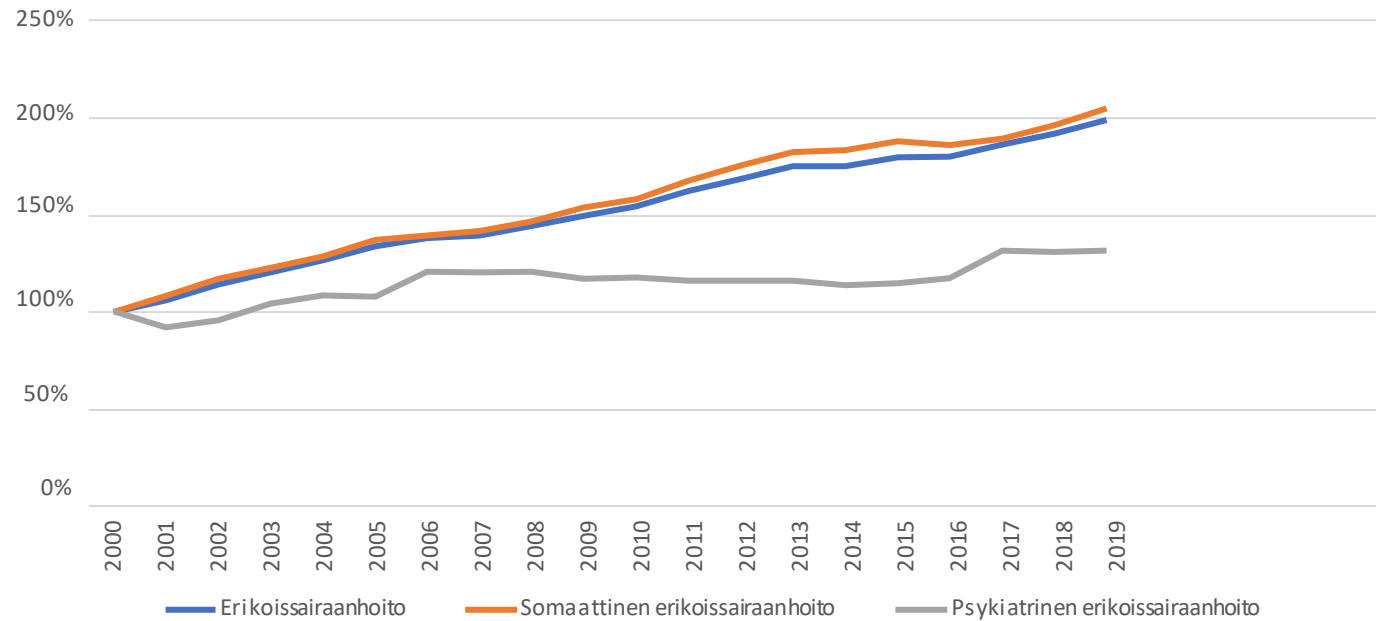
Masennuslääkkeet ja kuolleisuus

- Useimmissa tutkimuksissa uusien masennuslääkkeiden käytön ja itsemurhien määrän välillä on käänteinen yhteys (Pompili et al. 2010)

Itsemurhat vähenevät samalla kun uuden sukupolven masennuslääkkeet tulevat markkinoille

Normalisoitu, inflaatiokorjattu erikoissairaanhoidon kustannuskehitys

Miten psykiatriset sairaudet vaikuttavat kuolleisuuteen?

- Useimmat lisäävät kuolleisuutta, niinkuin tietysti useimmat muutkin sairaudet
- “All cause mortality” 2.2 verrattuna väestöön
- Menetettyjen elinvuosien mediaani 10 vuotta (psykoosipotilailla 15-20 vuotta)
- Luonnolliset syyt 63.7%, epäluonnolliset syyt 17.5%

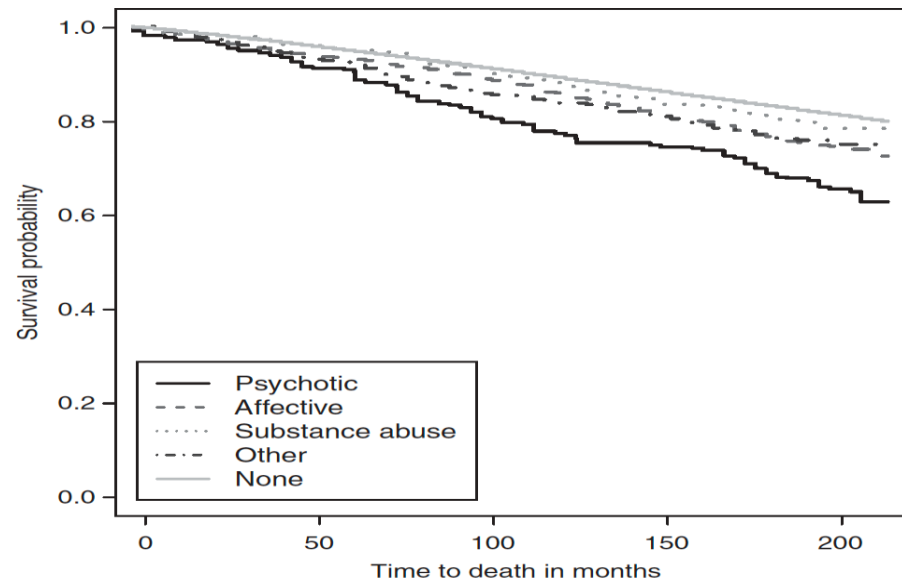
Todennäköisesti suuri osa tutkimuksista yliarvioi kuoleman riskiä psykiatrisilla potilailla

Understanding Excess Mortality in Persons With Mental Illness

17-Year Follow Up of a Nationally Representative US Survey

Benjamin G. Druss, MD, MPH, Liping Zhao, MSPH,* Silke Von Esenwein, PhD,*
Elaine H. Morrato, DrPH,† and Steven C. Marcus, PhD‡*

- Väestöotos oli 80.000 henkilöä, joiden psykiatriset sairaudet kartoitettiin vuosittain vuodesta 1957 alkaen ja linkattiin kuolinsyyrekisteriin

FIGURE 1. Comparison of survival estimates among patients with different mental disorders.

- Tavallisimmat kuolinsyyt psykiatrisilla potilailla olivat sydän- ja verisuonisairaudet 33,9%, syövät 21%, keuhkosairaudet 13,5%. Vain 5,4% kuolemista oli epäluonnollisia, kun sama luku ilman psykiatrisia sairauksia olevilla oli 4,7%
- Kun kontrolloitiin demografiset tekijät, SES, terveystalvelujen saatavuus ja ruumiillinen terveydentila aleni psykiatristen potilaiden kuolleisuus 82% ja riskisuhde oli enää 1.19

Vastuun ottaminen

- Ahdistuneisuushäiriöihin liittyy tavallisesti ylikorostunutta vastuullisuutta (Sugiura&Fisak 2019)
- Tilanne on yleensä sama masennuksesta kärsivien ihmisten kohdalla (Pozza&Déttore 2014), mutta sairauteen liittyvä aloitekyvyttömyys saattaa heikentää tätä
- Psykoosisairaudet vaikuttavat usein kognitiivisiin prosesseihin ja näin myös päätöksentekokykyyn ja vastuun ottamiseen (Mosiolek et al. 2016)
- Varsin harva psykiatrinen sairaus alentaa potilaan kykyä vastuulliseen elämään

Kuinka moni paranee psykoterapialla?

Psykoterapian yhdistetty ES (vaikutuksen koko) = 0.72, NNT (kuinka monta pitää hoitaa että yksi saa hyödyn) = 4.04

Relative size	Effect size	% of control group below the mean of experimental group
	0.0	50%
Small	0.2	58%
Medium	0.5	69%
Large	0.8	79%
	1.4	92%

Vertailun vuoksi lääketieteellisten hoitojen NNT-lukuja

- Verenpainelääkitys 125 (kuolema)
- Verenpainelääkitys 67 (aivohalvaus)
- Metformiini diabeteksessa (kuolema) 14
- Antibiootit poskiontelotulehduksessa (paraneminen) 17
- PPI:t vuotavan mahahaavan hoidossa (uudelleen vuodon esto) 15
- Sumatriptaani akuutissa migreenikohtauksessa (oireettomuus) 4

Kuinka moni paranee psykoterapialla?

Psychological Medicine, Page 1 of 14. © Cambridge University Press 2016
doi:10.1017/S0033291715002718

ORIGINAL ARTICLE

The outcome of short- and long-term psychotherapy 10 years after start of treatment

P. Knekt^{1,2*}, E. Virtala¹, T. Härkänen¹, M. Vaarama¹, J. Lehtonen¹ and O. Lindfors¹

¹*National Institute for Health and Welfare, Helsinki, Finland*

²*Biomedicum Helsinki, Helsinki, Finland*

Hoidetuilla potilailla lähinnä masennus- ja
ahdistuneisuushäiriöitä

Kymmenen vuoden seurantapisteen kohdalla 74% potilais
oli toipunut

KELAN tukeman psykoterapian vaikuttavuus

- Keskeiset löydökset olivat, että psykoterapiaa saaneilla oli 6 prosenttiyksikköä korkeampi työllisyysaste, heidän vuositulonsa olivat €2100 korkeammat ja heillä oli 6% matalampi todennäköisyys joutua työkyvyttömyyseläkkeelle kuin vertailuryhmällä
- Vertailuryhmänä olivat sellaiset psykoterapiaa hakenneet, joille sitä budjettisyistä ei voitu myöntää

Review

Efficacy of Pharmacotherapy and Psychotherapy for Adult Psychiatric Disorders A Systematic Overview of Meta-analyses

Maximilian Huhn, MD; Magdolna Tardy, MSc; Loukia Maria Spineli, MSc; Werner Kissling, MD; Hans Förstl, MD;
Gabriele Pitschel-Walz, PhD; Claudia Leucht, MD; Myrto Samara, MD; Markus Dold, MD; John M. Davis, MD;
Stefan Leucht, MD

Hoitojen keskimääräinen efektikoko oli **0.5**

Statiinit kolesterolin alentamiseksi sydänsairauksien
riskin vähentämiseksi = **0.15**, kolinesteraasi-inhibiittorit
Alzheimerin taudin oireiden vähentämiseksi = **0.41**

Ovatko nykyisten terveys selvitysten kysymykset riittäviä nykypsykiatrian näkökulmasta?

- Psykiatriset taudit ovat heterogeeninen ryhmä sairauksia
- Niiden hoidot toimivat suhteellisen hyvin
- Jos terveys selvityksessä asia kuitataan yhdellä tai kahdella kysymyksellä, jossa vain kartoitetaan sitä onko henkilöllä ollut mielenterveyshäiriö (paniikkihäiriö, psykoosi, depressio....), niin menetetään ilman muuta eri tautien luonteen ja niihin käytettävien hoitojen tehon laaja kirjo

Psykiatrian ongelmat

- Hoito alkaa liian myöhään
- DUI = Duration of Untreated Illness
- Mitä nopeampi on hoidon aloitus depressiossa, sitä parempi on hoitotulos (Ghio et al. 2014)
- Vähintään 50 % potilaista, jotka ovat toipuneet ensimmäisestä masennusjaksosta, sairastuvat uudestaan ja noin 80% potilaista, jotka ovat sairastaneet kaksi episodia, sairastuvat kolmanteen (APA 2000, Kupfer et al. 1996)

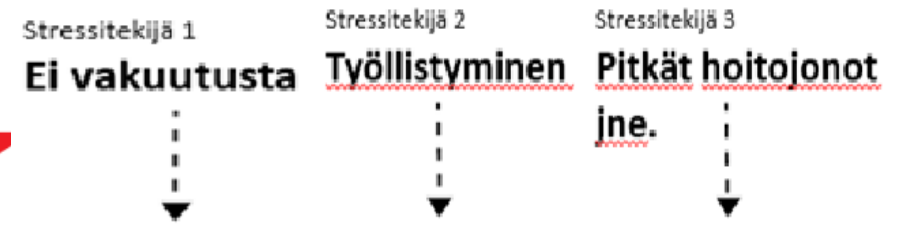
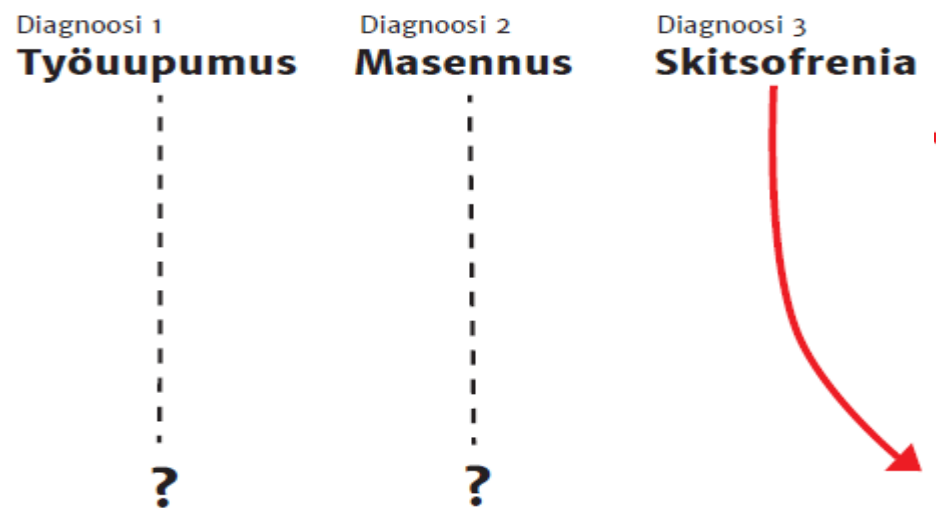
Mielenterveysongelmasta kohonneeseen vakuutusriskiin

OSA ONGELMAA VAI RATKAISUA

- Ajaako vakuutuksen saamatta jääminen
- Huonompaan sosioekonomiseen asemaan?

VAKUUTUSRISKIÄ KASVATTAVA DIAGNOOSI

ERITASOISIA DIAGNOOSEJA

HAAVOITTUVA SOSIOEKONOMINEN ASEMA

esim.
KORKEA KUOLLEISUUS riskinä

27%

kärsii joistakin mielenterveyden häiriöiksi luokitelluista asioista jossain vaiheessa elämää
Lähde Wittchen&Jacobi 2005,237,368-369

YMMÄRÄMMEKÖ ONGELMAN OIKEIN?

ITSEMURHAT VÄHENEVÄT
Onko lisäkuolleisuus alueella, joka ei ole vakuutusongelma

Lupaavaa kehitystä

- Vastuunvalinta kuuluu alueisiin, joissa kilpailulainsäädännön mukaisesti yhteisten toimintalinjojen sopiminen on mahdotonta
- Karlssonin selvitys on tiedon keräämistä, jonka pohjalta vakuutusyhtiöt voivat oman harkintansa mukaan kehittää prosessejaan
- Selvityksen jälkeen tai siitä riippumatta näkyvissä on lupaavaa kehitystä, muun muassa:
  - Terveys selvitysten kehitystä, ja
  - Vastuunvalinnan perusteiden avaamista yhtiöiden tarjoamassa informaatioissa

Finanssiala – uudistuvan alan ääni

Esko Kivisaari

Varatoimitusjohtaja

Esko.kivisaari@finanssiala.fi

+358 500 44 7776

@EskoKivisaari

WWW.FINANSSIALA.FI

